

Schumann Symfonie

2

Haydn Celloconcert in C

o.l.v. Gordan Nikolić, viool
Sheku Kanneh-Mason, cello

ma 18 maart
Het Concertgebouw

Huiselijk geluk

Zou huiselijk geluk een goede invloed hebben op componisten? Mendelssohn en Schumann hadden het wat dat betreft echt getroffen. Mendelssohn had een heerlijke jeugd en koesterde zijn leven lang de hechte familiebanden. Schumann was dol op zijn aanbeden echtgenote, die hem met zijn psychische problemen onvermoeid bijstond. Haydn was beduidend minder bedeed. Hij was getrouwd met een nogal kribbige vrouw die totaal geen belangstelling had voor muziek. Het huwelijk bleef ook nog kinderloos. Gelukkig had hij in zijn lange leven een hartverwarmende band met muziek.

Meermin

Felix Mendelssohn was een familiedier. Veel van zijn jeugdcomposities beleefden hun première in de kamer van zijn ouders. Ook met zijn zusje Fanny had hij tot zijn dood een innige band. Toen zij in november 1834 haar negentiende verjaardag zou vieren, wilde hij speciaal voor haar een orkeststuk te schrijven. Als onderwerp koos hij het sprookje van Melusine, een bekend verhaal uit de Duitse volksliteratuur. Het gaat over een mooie waternimf die eruitziet als een meisje, maar elke zaterdag tijdelijk verandert in een zeemeermin. Haar echtgenoot mag haar geheim niet weten. Als hij het toch ontdekt, verdwijnt zij voor altijd uit zijn leven. Mendelssohns keuze was deels gebaseerd op irritatie. Kort daarvoor had hij de romantische opera van Conradin Kreutzer over Melusine gezien. Hij vond de muziek, met name de ouverture, van armoedige kwaliteit en was ervan overtuigd dat hij het beter kon. Hij maakte er een kort maar dramatisch orkestwerk van. Daarin probeerde hij naar eigen zeggen niet zozeer het verhaal zelf als wel de sfeer van de vertelling weer te geven, al vond Schumann in een recensie dat het werkje heel wat beschrijvende trekjes bevatte. Wat Fanny eigenlijk van het cadeau vond, vertelt de geschiedenis niet ...

Hybride stijl

Zo makkelijk als Mendelssohn zich door het muzikale leven bewoog, zo lastig was dat voor Joseph Haydn in de eerste jaren van zijn carrière. Als jongen was hij lid van het koor van de Stephansdom, maar door zijn naderende stembreuk had hij daar zijn langste tijd gehad. Even overwoog de dirigent van het koor om van Haydn een castrat zanger te maken, maar dat wees zijn vader ferm van de hand. Korte tijd later stond hij op straat. Een aantal jaar lang scharrelde hij met pijn en moeite zijn kostje bij elkaar. Het ging pas beter toen hij in 1761 een positie kreeg aan het zeer rijke, bij Wenen gelegen hof van Esterházy. Hij kreeg er een klein, maar uitstekend orkest en koor tot zijn beschikking. Op deze plek schreef hij zijn eerste symfonieën en soloconcerten voor diverse individuele orkestleden. Een van die musici was de cellist Joseph Weigl. Hij was een uitmuntend muzikant die het later bracht tot eerste cellist van de Italiaanse Opera in Wenen en zelfs van het keizerlijk hoforkest van de stad. Voor hem componeerde Haydn zijn *Celloconcert in C*. Het is een schitterend, hier en daar virtuoos werk waarin Weigl al zijn vaardigheden op de cello kon tonen. Heel mooi is de hybride stijl van de compositie. De thematiek en de gedetailleerde uitwerking zijn nog voor een groot deel in barokke sfeer. In de vormgeving en de grote lijnen hoort het echter al helemaal thuis in de tweede helft van de 18e eeuw. Daarmee wijst hij overtuigend vooruit naar de soloconcerten zoals Mozart die enkele jaren later zou componeren.

Bach, Beethoven en Schubert

Net als Mendelssohn genoot Robert Schumann van het gezinsleven. Hij droeg zijn geliefde Clara op handen en was een liefhebbende vader voor de kinderen. Zijn geestelijke gezondheid was een duister punt in al dat geluk. Regelmatig leed hij aan zenuwzinkingen die vrij heftig waren en hem uiteindelijk fataal werden. In 1844 was het weer eens raak en verzonk hij in een diepe depressie. De liefdevolle verzorging van Clara hielp hem er langzamerhand bovenop, maar - hoe kan het anders voor een componist - ook de muziek was een belangrijke factor bij zijn genezing. In deze lastige periode bestudeerde hij veel werk van Bach en Beethoven. Ook had hij veel belangstelling voor Schubert, wiens *grote Symfonie in C*

hij al in 1838 herontdekte. Hij was er helemaal verrukt van en haalde Mendelssohn over om de symfonie met zijn Gewandhausorchester uit te voeren. Toen de ergste psychische crisis voorbij was, durfde Schumann het aan om zelf aan een nieuwe symfonie te beginnen. Natuurlijk verwerkte hij in deze *Tweede symfonie* de indrukken van de afgelopen jaren. Dat begint al meteen met de openingsmaten. Het statige trompetsignaal dat overgaat in een prachtig koraal verwijst naar het gelijksoortige begin van Schuberts symfonie. Het scherzo ademt de geest van Beethoven, maar in het tweede trio komt heel subtiel het befaamde B-A-C-H-motief even voorbij. Het 'adagio' is helemaal een hommage aan Bach, want in de openingsmaten citeert hij het langzame deel uit de trionsonate van Bachs *Musikalisches Opfer*. En verderop last hij een kleine maar echte fuga in voor de strijkers. De finale start als een opgetogen 'molto vivace' met zijn eigen thematiek. Maar dan klinkt het trompetsignaal uit het begin en laat Schumann opnieuw een citaat horen, ditmaal van Beethoven, uit het laatste lied van de cyclus *An die ferne Geliebte*. Al deze thema's komen bijeen in een schitterende wervelende coda waarmee de symfonie eindigt. Alles bij elkaar genomen bruist deze symfonie van het leven en toont Schumann dat hij na een sombere periode de energie en levenslust weer helemaal hervonden had.

Tekst: Kees Wisse

Biografieën

Gordan Nikolić, viool/leiding

Sinds 2004 is Gordan Nikolić concertmeester en artistiek leider van het Nederlands Kamerorkest. Hij behoort al jaren tot de grootste violisten van deze tijd. In 1989 kreeg hij zijn eerste aanstelling als concertmeester bij het Orchestre d'Auvergne. Vanaf 1997 tot en met 2017 bekleedde hij dezelfde functie bij het London Symphony Orchestra. In de loop van de jaren is hij uitgegroeid tot het gezicht van het Nederlands Kamerorkest. Hij staat niet als dirigent voor het orkest, maar voert vanaf de eerste lessenaar de musici aan. Nikolić wordt regelmatig gevraagd als muzikaal leider bij diverse internationale gezelschappen, waaronder het Australian Chamber Orchestra, het Orchestre de chambre de Genève en het Antwerp Symphony Orchestra. Naast zijn activiteiten als violist en orkestleider is Nikolić docent aan Codarts in Rotterdam. Hij speelt op een Lorenzo Storioni viool uit 1794.

Sheku Kanneh-Mason, cello

Sheku Kanneh-Mason stamt uit een groot, zeer muzikaal gezin en wist al op zijn zesde waarom hij cello wilde spelen: 'Ik speelde een maand viool, maar dat deed mijn broer ook al. Ik wilde hem overtreffen met een groter instrument, dus werd het al snel de cello.' Het grote publiek leerde hem in 2015 kennen toen hij met zijn vijf broers en zussen als The Kanneh-Masons doordrong tot de halve finale van Britain's Got Talent. Een jaar later won hij de BBC Young Musician of the Year Award. Hij verwierf wereldwijde faam met zijn optreden op het huwelijk van Prins Harry en Meghan Markle. Hij speelde o.a. tijdens de Cello Biënnale in het Muziekgebouw en soleerde bij het London Philharmonic Orchestra, het Tonhalle Orchester Zürich en het Rotterdam Philharmonisch Orkest. Met het Nederlands Kamerorkest maakt hij zijn debuut in Het Concertgebouw. Zijn eerste cd voor Decca Classics, met het *Eerste celloconcert* van Sjostakovitsj, was een doorslaand succes. Naast deze activiteiten studeert hij nog aan de befaamde Royal Academy of Music in Londen. Hij bespeelt een Antonius & Hieronymus Amati cello van rond 1610, in bruikleen uit een privécollectie. Hij wordt bijgestaan door Enticott Music Management.

Geef de liefde voor klassieke muziek door!

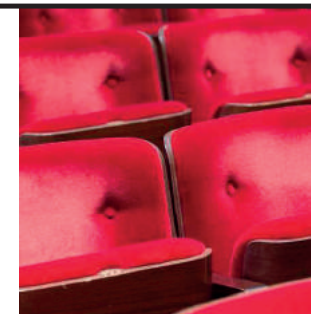
Met uw Vriendschap kunnen 5 kinderen jaarlijks bij het orkest op bezoek

Wij willen dat ieder kind in aanraking kan komen met klassieke muziek. Met de bijdrage van onze Vrienden is dat mogelijk. Jaarlijks bereiken wij duizenden kinderen op scholen en in de concertzaal.

Als Vriend geniet u bovendien van vele voordelen. Zo zijn er per jaar meerdere Vriendenconcerten en kunt u een kijkje nemen achter de schermen bij het orkest. U bent al vriend vanaf € 37,50 per jaar. Bekijk alle mogelijkheden online en meld u aan via [orkest.nl/vriend](https://www.orkest.nl/vriend).

Zit u op de winnende stoel?

Elke bezoeker van onze concerten in Het Concertgebouw kan op de winnende stoel zitten. Met uw plaatsbewijs maakt u kans op twee gratis concertkaarten. Kijk op de donderdag na het concert op [orkest.nl/stoel](https://www.orkest.nl/stoel) of uw stoel het winnende nummer heeft.

Programma

Felix Mendelssohn
(1809 - 1847)

Ouverture 'Das Märchen von
der schönen Melusine' (1833)

Joseph Haydn (1732 - 1809)
Celloconcert nr. 1 in C (1756)

Moderato
Adagio
Allegro molto

Pauze

Robert Schumann
(1810 - 1856)

Symfonie nr. 2 in C, op. 61 (1846)

Sostenuto assai – allegro ma
non troppo
Scherzo: Allegro vivace
Adagio espressivo
Allegro molto vivace

Nederlands Kamerorkest

o.l.v. Gordan Nikolić, viool
Sheku Kanneh-Mason, cello

ma 18 maart 2019, 20.15 u
(einde concert ca. 22.15 u)
Het Concertgebouw

Reserveer nu uw volgende concert op www.orkest.nl

Russische contrasten

Voor zijn debuut bij het Nederlands Philharmonisch Orkest neemt Stanislav Kochanovsky een Russisch programma mee van huis. U hoort het oriëntaalse Shéhérazade van Rimski-Korsakov. Cellist Truls Mørk speelt Sjostakovitsj' aangrijpende *Celloconcert nr. 2*.

za 25 mei 2019, 20.15 u

zo 26 mei 2019, 14.15 u

Het Concertgebouw

Nederlands Philharmonisch Orkest

Stanislav Kochanovsky, dirigent
Truls Mørk, cello

Sjostakovitsj - Celloconcert nr. 2
Rimski-Korsakov - Shéhérazade

